

ΠΟΙΑ Η ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΚΟΠΙΑΝΩΝ

*υπό Αθαν. Ε. Καραθανάση**

Την περασμένη Πέμπτη σ' αυτήν την φιλόξενη στήλη της δημοκρατίας γράψαμε ότι από την συζήτηση του Υπουργού των Εξωτερικών κ. Ν. Κοτζιά στην ΕΡΤ φάνηκε ότι η ελληνική πλευρά προσέρχεται στην διαπραγμάτευση ενδιαφερόμενη μόνον για το ονοματολογικό και όχι για την χρήση, από πλευράς των γειτόνων μας, των όρων "μακεδονική" γλώσσα και εθνότητα. Και όμως και τα δύο τούτα είναι βασικά στην συζήτηση. Δηλαδή θα δικαιούνται οι γείτονες να χρησιμοποιούν τους δύο αυτούς ψευδώνυμους όρους και του λοιπού να μιλούν ότι έχουν "μακεδονική" γλώσσα, που είναι γνωστό ότι είναι παρακλάδι της βουλγαρικής και για να το πούμε καθαρά ότι κλέπτουν και ένα κομμάτι της βουλγαρικής, για την οποία κλοπή οι Βούλγαροι ενίστανται και τους κατηγορούν. Ήδη έχει γίνει το λάθος από ελληνικής πλευράς αυτοί οι από του 1944 βαπτισμένοι από τον Τίτο "Μακεδόντσοι" να έχουν πετύχει να είναι καταχωρισμένοι στα διεθνή λεξικά και την διεθνή βιβλιογραφία τον όρο "μακεδονική" γλώσσα (Makedonski jasić). Και εμείς οχυρωμένοι στο δόγμα της εξωτερικής πολιτικής "το Μακεδονικό Ζήτημα ανύπαρκτο" ουδέν εποιήσαμε. Είναι ποτέ δυνατόν μία σλαβική διάλεκτος στο σύνολο των σλαβικών γλωσσών να ονομάζεται μακεδονική; Είναι δυνατόν ο Μ. Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες του να μιλούσαν σλαβικά; Τελικά για την επιστήμη, την πολιτική, την εθελουφλούσα πολλάκις διεθνή κοινή γνώμη, ποια θα είναι η μακεδονική γλώσσα, αυτή των αρχαίων Μακεδόνων ή των Σλάβων των Σκοπίων που καμία σχέση δεν έχουν με την αρχαία Μακεδονία. Και εμείς τώρα να τους παραχωρούμε, ίσως μαζί το όνομα, και την πέρα για πέρα δική μας ιστορικά μακεδονική γλώσσα. Σοβαροί επιστήμονες, κυρίως ξένοι, όταν οι Σκοπιανοί στα πλαίσια της προπαγάνδας τους άρχισαν μετά το 1944 να μιλούν για "μακεδονική" γλώσσα, απήντησαν ότι είναι ένα σλαβικό ιδίωμα με ανάμικτα στοιχεία βουλγαρικής, κατά κύριο λόγο, αλλά και σερβικής. Και τούτο οφείλεται στην συνεχή ανάμειξη της σκοπιανής γλώσσας μέσα στον χρόνο με τους δύο αυτούς λαούς, Σέρβους και Βουλγάρους.

Σημειωτέον ότι δεν λείπει και ένας σοβαρός αριθμός ελληνικών λέξεων από το σλαβικό ιδίωμα των Σκοπιανών, εν όλω 500 συν 160 περίπου λέξεις που πέρασαν στο ιδίωμα αυτό από το λεξιλόγιο της Εκκλησίας και της Ελληνικής Παιδείας. Τόσες καταμέτρησε το 1960 ο καθηγητής μας Ν. Ανδριώτης στο βιβλίο του Το Ομόσπονδο Κράτος των Σκοπίων και η γλώσσα του, Θεσσαλονίκη 1960. Αυτή η χρήση των ελληνικών λέξεων στο σκοπιανό ιδίωμα παρατηρείται στο σύνολο των σλαβικών γλωσσών. Και κατά την άποψη έγκυρων σλαβολόγων, τίποτε δεν αποκλείει οι δάνειες αυτές ελληνικές λέξεις να πέρασαν στις σλαβικές γλώσσες από τα χρόνια που οι Θεσσαλονικείς αδελφοί Κύριλλος και Μεθόδιος τον 9ο μ.Χ. αιώνα εισήγαγαν το σλαβικό αλφάβητο. Και με το οποίο οι δύο αδελφοί μετέφρασαν τα ιερά βιβλία στην σλαβική γλώσσα. Κι όμως οι Σκοπιανοί αυτή την γλώσσα, των μεταφράσεων δηλαδή

* Ομότ. Καθηγητής Α.Π.Θ., Πρόεδρος Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.

στην σλαβική, ονομάζουν "μακεδονική", ενώ ορθώς οι Βούλγαροι "παλαιοβουλγαρική", μολονότι το πλέον ορθό είναι "παλαιοσλαβική". Το γεγονός, πάντως, είναι ένα, όπως έδειξε η πραγματικότητα ως σήμερα, ότι δηλαδή η σκοπιανή διάλεκτος είναι τεχνητή, καθώς με εντολή του Τίτο, και με νόμο του Ιουνίου του 1945 θεσπίστηκε η "μακεδονική" γλώσσα. Άρχισε τότε, με κέντρο την Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου των Σκοπίων, να γράφονται γραμματικές, λεξικά, να καλλιεργείται η ψευδώνυμη γλώσσα τους με σκοπό να γίνει γλώσσα πολιτισμού και παράλληλα να δείξουν ότι δεν έχει η γλώσσα τους καμία σχέση με την βουλγαρική, στην οποία ως τότε διάβαζαν οι μορφομένοι Σκοπιανοί, και μιλούσε ο λαός. Από τότε άρχισε η πλημμυρίδα εκδόσεων δήθεν "μακεδονική", ημών των Ελλήνων σιωπώντων. Διαπρεπείς ξένοι επιστήμονες χαρακτήρισαν την προσπάθεια αυτή των Σκοπιανών "περιττή σπατάλη πνευματικών δυνάμεων" και "πλάσμα με καταγωγή πολιτική", εννοώντας σαφώς ότι εξυπηρετεί την πολιτική του Τίτο. Και φυσικά οι Βούλγαροι είναι οι πρώτοι που αντέδρασαν λέγοντας, και το λένουν απερίφραστα και σήμερα, ότι "μακεδονική" γλώσσα δεν υπάρχει. Κι όμως, είναι δυνατόν αυτές τις παραδοξολογίες και φαντασιώσεις μπορεί να τις δεχθεί η Ελλάδα, να τις δεχθεί υποθηκεύοντας το μέλλον των γενεών που έρχονται; Και είναι, επί του προκειμένου, γεγονός ότι η χώρα μας έχει υποχωρήσει σε πολλά απέναντι των γειτόνων μας με πίστη στην ειρηνική συμβίωση και φιλία των δύο λαών.

Και ο δεύτερος κίνδυνος που ελλοχεύει είναι από το έθνος το "μακεδονικό" την ταυτότητα δηλαδή των Σκοπιανών ως "Μακεδόνων", που ασφαλώς πρέπει να τον γνωρίζει η ελληνική διαπραγματευτική πλευρά. Και να γνωρίζει ότι στην ευρεία περιοχή των Σκοπίων είχε προηγηθεί στους κατοίκους τους, πριν το 1944, η προσπάθεια εκβουλγαρισμού τους ήδη από τα μέσα του 19ου αι. Οι Βούλγαροι, εκμεταλλευόμενοι την ρευστή εθνική συνείδηση των κατοίκων αυτών, προσπάθησαν να τους επιβάλουν βουλγαρική εθνική συνείδηση με σκοπό την ενσωμάτωση της σύνολης Μακεδονίας στην Βουλγαρία ή με την ίδρυση ανεξάρτητης Μακεδονίας, που θα περιλάμβανε στην σημερινή FYROM και την ελληνική Μακεδονία. Οι Έλληνες αντέδρασαν με τον Μακεδονικό Αγώνα. Κατά την γερμανική κατοχή η περιοχή της FYROM και η ελληνική Ανατολική Μακεδονία παραχωρήθηκαν από τους Γερμανούς κατακτητές στους Βουλγάρους που πίστεψαν ότι ήλθε η ώρα να εφαρμόσουν τα σχέδιά τους. Και πάλι οι Έλληνες αντιστάθηκαν. Το 1943-1944 το Τίτο αντιλήφθηκε τον κίνδυνο εκβουλγαρισμού των Σκοπίων και βρήκε την ευκαιρία να εκδιώξει τους Βουλγάρους βαπτίζοντας τους Σκοπιανούς "Μακεδόντσοι". Δημιούργησε, έτσι, ένα νέο "έθνος", που θα το χρησιμοποιούσε για τα σχέδιά του σε βάρος της ελληνικής Μακεδονίας. Τα έθνη, και είναι αυτός κοινός τόπος, δημιουργούνται με την μακρά διαδικασία της εθνογένεσης. Οι Σκοπιανοί ατύχησαν να έχουν αυτή την εθνογένεση, έμειναν μετέωροι και ήλθε ο ανάδοχός τους ο Τίτο και τους βάπτισε "Μακεδόντσοι". Το μωσαϊκό των πληθυσμών της FYROM, Σλάβων, Αλβανών, Τούρκων, Ελληνοβλάχων, Αθίγγανων κ.ά., είναι βέβαιο ότι θα αρνηθεί μία τέτοια ταυτότητα. Θα αντιδράσουν άραγε και πώς, αν, ό μη γένοιτο, τους την δώσουμε υποχωρώντας για μιαν ακόμη φορά;